

Ediční řada *Historikem ve dvacátém století*, roky 2015 a 2016.

Ladislav Voldřich

Edice *Historikem ve dvacátém století*, kterou v roce 2009 založila při SOHI Středisku orální historie KHI Fakulty pedagogické ZČU Naděžda Morávková se v uplynulých dvou letech rozrostla o zajímavé čtyři svazky, a to svazek č. 9 o osudech významné historičky a univerzitní pedagožky 20. století Růženy Vackové, svazek č. 10 o životě a díle plzeňského historika a vysokoškolského pedagoga Zdeňka Macka, svazek č. 11 o kontroverzním plzeňském působení historiků Karla Pichlíka a Karla Bartoška a konečně svazek č. 13 o zajímavé reflexi zakladatele plzeňské katedry historie FPE ZČU prof. Václava Čepeláka ve vzpomínkách a archivu cestovatele a spisovatele ing. Miroslava Zikmunda.³¹⁷

Editorka řady a autorka či spoluautorka mnohých svazků N. Morávková se dlouhodobě snaží edici zaměřovat přednostně na historiky, kteří se nějakým způsobem dotýkají Plzně. Kromě svazku o Růženě Vackové je tomu tak i v letech 2015 a 2016. Kontinuita biografii je opět dána především časovou okolností života a působení zpracovávaných osobností – být historikem ve dvacátém století znamenalo projít několika vědeckými diskurzy, navzájem se značně odlišujícími či dokonce popírajícími. Kariéra vědce ve dvacátém století, stejně jako kariéra vysokoškolského pedagoga byla záležitostí komplikovanou a nesnadnou. Z hodnocených čtyř svazků

³¹⁷ MORÁVKOVÁ, Naděžda – POCHYBOVÁ, Michaela. *Růžena Vacková, historička statečného srdce*. Praha: viaCentrum, 2015. 100 s. ISBN 978-80-87646-12-0; MORÁVKOVÁ, Naděžda – HAKEN, Petr. *Zdeněk Macek: pedagog a historik*. Praha: viaCentrum, 2015. 84 s. ISBN 978-80-87646-11-3; MORÁVKOVÁ, Naděžda – MÄRZ, Jan. *Karel Pichlík a jeho místo v poválečné historiografii Plzně*. V edici *Historikem ve dvacátém století*, sv. XI. Praha: viaCentrum, 2016. 111 s. ISBN 978-80-87646-15-1; MORÁVKOVÁ, Naděžda. *Václav Čepelák ve vzpomínkách a v archivu Miroslava Zikmunda*. V edici *Historikem ve dvacátém století*, sv. XIII. Praha: viaCentrum pro ZČU, 2016. 136 s. ISBN 978-80-87646-14-4.

zachycuje nejdramatičtější zmíněnou skutečnost zejména životopis Růženy Vackové. Tato statečná a zásadová historička umění a profesorka Karlovy univerzity zaplatila své životní postoje několikrát osobní svobodou. Ani věznění ji však nedokázalo zlomit. Autorská dvojice Morávková – Pochybová Vackovou zkoumá zejména na základě archivně dochované osobní korespondence a pramenů orálně historických. Větší pozornost je věnována životním osudům, menší pak samotnému dílu Vackové. Pasáže zachycující zejména závěrečnou fázi života Vackové, po propuštění z vězení, o nichž nebylo ještě publikováno, patří k nejpřínosnějším. Biogram je pojat jako základ k tvorbě hlubší odborné biografie o Růženě Vackové.

Svazek č. 10 o profesoru Zdeňku Mackovi je vůbec první souhrnnou prací o tomto historikovi, který svým působením spadá jak do plzeňského regionu, tak i do regionu východočeského. Mackův životopis je také součástí širšího biografického výzkumu Morávkové na téma plzeňská historiografie. Zde naopak autoři věnují Mackovu dílu historickému i didaktickému značnou pozornost. Zdrojem faktů byla opět pozůstalost a pamětnické vzpomínky, ovšem také Mackovo dílo. I zde se dá tušit budoucí širší výzkum, nejspíše v kontextu dějin regionálního dějepisceví.

Dílo autorské dvojice historiků Pichlík – Bartošek *Američané v západních Čechách v roce 1945*³¹⁸ je pro plzeňskou moderní historiografii citlivé téma. Jedná se o ideologicky silně tendenční práci z počátku padesátých let. Autoři Morávková a März dílo reflektují v rámci významu pro region, především se však pochopitelně zaměřili, zejména u Karla Pichlíka, na jeho další vědeckou kariéru a na období jeho působení v disentu pro roce 1968. I toto téma by si především v rámci národní historiografie zasloužilo širší uchopení.

Třináctý svazek edice je svou formou poněkud atypický. Jedná se vlastně o materiálovou studii, jež přináší prameny z osobní pozůstalosti plzeňského historika a pedagoga profesora Václava Čepeláka a z archivu cestovatele ing. Miroslava Zikmunda, jejich vzájemnou korespondenci a zejména přepis osobních vzpomínek Miroslava Zikmunda na jeho charismatického gymnaziálního učitele a pozdějšího

³¹⁸ BARTOŠEK, Karel – PICHLÍK, Karel. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Mladá fronta, 1953.

osobního přítele Čepeláka. Materiál se stal výchozím bodem pro monografii Morávkové o vědeckém a pedagogickém odkazu Václava Čepeláka.³¹⁹

Je potěšující, že edici *Historikem ve dvacátém století* se daří rozvíjet a rozhojňovat tak práce z dějin historiografie. Závěrem nezbývá než popřát autorům i editorům užitečné edice hodně zdaru do budoucích počínů, stejně jako finančních prostředků, neboť ty jsou tradičně největší překážkou, kterou zejména regionální dějepisce musí ve svém publikačním úsilí překonávat.

³¹⁹ MORÁVKOVÁ, Naděžda. *Václav Čepelák a katedra historie plzeňské pedagogické fakulty*. Praha-Plzeň: viaCentrum pro Západočeskou univerzitu v Plzni, 2016. 315 s. ISBN 978-80-87646-13-7.